

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 1 czerwca 2023 r.

Pozycja 201

POSTANOWIENIE

z dnia 19 lipca 2022 r.

Sygn. akt Ts 237/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bartłomiej Sochański,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej [...] spółka z o.o. z siedzibą w W. w sprawie zgodności:

art. 369 § 1 w związku z art. 373 oraz art. 397 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.) w zakresie, „w jakim uzależniają możliwość złożenia środka odwoławczego na drobne orzeczenia nie rozstrzygające istoty sporu, jak zwłaszcza orzeczenia dotyczące kosztów procesu, od uprzedniego złożenia wniosku o uzasadnienie i odczekania na doręczenie tegoż uzasadnienia”, z art. 45 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 września 2021 r. (data nadania) [...] spółka z o.o. z siedzibą w W. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Sąd Rejonowy w W. IX Wydział Gospodarczy (dalej: Sąd Rejonowy) postanowieniem z 25 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]) zasądził od skarżącej na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z 27 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w W. XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy odrzucił zażalenie na powyższe orzeczenie Sądu Rejonowego. W uzasadnieniu stwierdził, że „niewniesienie wniosku o uzasadnienie orzeczenia zamyka drogę postępowania odwoławczego. W przedmiotowej sprawie powód wniósł zażalenie, jednak nie złożył wcześniej wniosku o uzasadnienie. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy z mocy art. 373 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. odrzucił zażalenie powoda” (s. 2 postanowienia).

Powyższe rozstrzygnięcie skarżąca zaskarżyła zażaleniem, które Sąd Okręgowy w W. XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy i Zamówień Publicznych odrzucił postanowieniem

z 5 lipca 2021 r. (sygn. akt [...]). Orzeczenie to, doręczone skarżącej 22 lipca 2021 r., wskazane zostało jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 12 października 2021 r. (doręczonym 18 października 2021 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) doręczenie prawidłowego pełnomocnictwa szczególnego udzielonego adwokatowi P.L., uprawniającego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącej przed Trybunałem Konstytucyjnym w odniesieniu do sprawy, w związku z którą złożona została skarga konstytucyjna (wraz z czterema kopiami); 2) doręczenie: a) odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem postanowienia Sądu Rejonowego w W. z 25 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami, b) odpisu skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami, c) dwóch kompletów załączników złożonych wraz ze skargą konstytucyjną. Pismem z 21 października 2021 r. skarżąca usunęła wskazane braki.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 16 grudnia 2021 r. (doręczonym 27 grudnia 2021 r.) wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) poinformowanie, czy do postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 5 lipca 2021 r. zostało sporządzone uzasadnienie (załączone do skargi postanowienie go nie zawiera) – jeśli zostało sporządzone – doręczenie jego odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem wraz z czterema kopiami; 2) udokumentowanie – poświadczając za zgodność z oryginałem – daty doręczenia postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 27 listopada 2020 r. wraz z czterema kopiami; 3) wyjaśnienie, w jakim brzmieniu zaskarżone zostały przepisy kwestionowane w *petitum* skargi konstytucyjnej, wraz ze wskazaniem właściwych pozycji Dziennika Ustaw; 4) wskazanie, które konstytucyjne wolności lub prawa skarżącej wynikające z art. 45 ust. 1 i art. 2 Konstytucji – i w jaki sposób – zostały naruszone; 5) uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów ze wskazanymi konstytucyjnymi wolnościami lub prawami zgodnie z punktem 4 niniejszego zarządzenia, z powołaniem argumentów lub dowodów na ich poparcie.

W piśmie procesowym z 3 stycznia 2022 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącej ustosunkował się do powyższego wezwania. Wskazał, że postanowienie Sądu Okręgowego w W. z 27 listopada 2020 r. doręczono mu 14 grudnia 2020 r.

W ocenie skarżącej „[z]askarżone przepisy ustawy naruszają art. 45 Konstytucji (...) [z]arówno ograniczając dostęp do sądu bez uzasadnionej przyczyny merytorycznej – tworząc nieprzewidzianą w Konstytucji przesłankę ograniczającą możliwość zaskarżenia orzeczenia, jak i prowadząc do nieuzasadnionej zwłoki w toku postępowania. W ten sposób naruszają wolność obywatelską prawa do sądu. Ponadto (...) naruszają art. 2 Konstytucji, stojąc w sprzeczności z zasadą państwa prawnego, likwidując utrwalone w tradycji i historii polskiego prawa rozwiązanie umożliwiające złożenie zaskarżenia w okresie wyznaczonym przez racjonalne granice zdarzeń prawnych (powstania aktu władzy sądowniczej z jednej strony a z drugiej końcowego terminu dla złożenia odwołania, niezbędnego do zakończenia toku odwoławczego i zrealizowania aktu władzy sądowniczej drugiej instancji)” (s. 5 skargi).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393, ze zm.; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. W orzecznictwie Trybunału podkreśla się, że orzeczenie, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, ma być „rozstrzygnięciem kształtującym w sposób bezpośredni lub pośredni sytuację prawną skarżącego w zakresie przysługujących mu praw lub wolności zagwarantowanych w Konstytucji” (por. postanowienie TK z 13 października 1998 r., sygn. Ts 117/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 43).

Zgodnie z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Początek biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej wyznaczają zatem, w myśl art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, dwa elementy: wyczerpanie przez skarżącego drogi prawnej oraz doręczenie skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału obie te przesłanki powinny być odczytywane łącznie w tym sensie, że skarżący przed wniesieniem skargi konstytucyjnej zobowiązany jest skorzystać ze zwykłych środków zaskarżenia przysługujących mu w ramach drogi prawnej (zob. postanowienie TK z 2 listopada 2018 r., sygn. Ts 34/18, OTK ZU B/2018, poz. 36).

Skarżąca jako ostateczne orzeczenie, w rozumieniu art. 79 ust. 1 u.o.t.p.TK, wskazała postanowienie Sądu Okręgowego w W. z 5 lipca 2021 r. (sygn. akt [...]), które zostało jej doręczone 22 lipca 2021 r. Trybunał zauważa jednak, że rozstrzygnięciem kształtującym ostatecznie sytuację prawną skarżącej było postanowienie Sądu Okręgowego w W. z 27 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]) o odrzuceniu zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego w W. z 25 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]), zasądzające zwrot kosztów zastępstwa procesowego. W momencie jego wydania nastąpiła bowiem konkretyzacja sytuacji prawnej skarżącej w sposób uzasadniający przyjęcie tezy o wystąpieniu bezpośredniego i konkretnego naruszenia przysługującego jej prawa do zaskarżania orzeczeń, którego ochrony domaga się w trybie wniesionej skargi konstytucyjnej. Złożenie przez skarżącą kolejnego zażalenia było zaś bezcelowe (nie mogło doprowadzić do zmiany jej sytuacji prawnej), bowiem wymóg wyczerpania drogi prawnej został spełniony w momencie uzyskania postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 27 listopada 2020 r.

Konsekwencją nieprawidłowego uznania za ostateczne orzeczenie postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 5 lipca 2021 r. było przekroczenie trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej określonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej rozpoczął się bowiem w dniu doręczenia skarżącej postanowienia Sądu Okręgowego z 27 listopada 2020 r. (tj. 14 grudnia 2020 r.). Rozpatrywaną skargę konstytucyjną wniesiono zaś 13 września 2021 r. (data nadania), co bezspornie oznacza, że uczyniono to ze znacznym przekroczeniem wskazanego wyżej terminu.

Powyższa okoliczność – w myśl art. 61 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK – stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania analizowanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W związku z powyższym postanowiono jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia.